

J'APPELLE TOI, BARBARA

Mate Dolenc

Takoj ko sem vstopil, sem opazil, da tako velikega razreda še nisem videl. Pravzaprav ga moram imenovati predavalnica, ker imenujemo razrede prostore na gimnazijah, to pa ni več gimnazija. Ta predavalnica je bila tako velika, da bi vanjo spravil tri gimnazijske razrede. Vsaka vrsta klopi je stala pol metra više od prejšnje, tako da so se dvigale proti stropu in širile daleč proti zadnji steni.

Zazdelo se mi je, da sem vstopil zadnji. V klopeh so sedela oprsja z glavami, drugo ob drugem; vsi so uprli poglede vame, ko sem vstopil. Bili so skoraj sami moški, samo pet deklet sem videl in še od teh za dve nisem bil prepričan, kaj sta.

Postal sem za hip ob vznožju teras in se oziral po prostoru. V prvih vrstah nisem videl praznega sedeža, zato sem se začel vzpenjati proti vrhu. Približno sredi dvorane je bil en sedež prost. Videl sem, da je tudi više vse zasedeno, zato sem prisedel. Na sedežu zraven je sedela Barbara. Rekel sem ji: »Bil je pač edini prazen prostor,« ona pa je odgovorila: »Saj prav zato je bil prazen, da ti sedeš nanj.« Smeje me je pogledala in potisnila predme svinčnik in zvezek. »Če boš mogoče pisal,« je rekla. Zdelo se mi je, da ne bom.

Bili smo tam, da bi poslušali predavanje, toda predavatelj je bil tako daleč, da je njegov glas komaj prihajal do srednjih vrst, kjer sva sedela z Barbaro. Zato sem nehal napenjati ušesa in sem zvezek zaprl. Videl sem, da so to naredili nekateri že prej, nekateri pa malo pozneje. Le v prvih treh vrstah so vztrajno pisali. V teh vrstah so se včasih tudi glasno zasmeli in iz tega sem sklepal, da tam sedijo bivši odličnjaki iz gimnazije in se smejejo predavateljevim šalam, da bi se mu prikupili — tako kot so delali v gimnaziji. Toda kot sem videl, je predavatelj ob tem smehu ostajal neprizadet in odličnjaki niso prišli na svoj račun.

Tudi Barbara ni pisala. Od trenutka do trenutka bolj se mi je zdelo, da se zanima zame. Najprej me je opazovala skrivaj, potem pa vedno bolj odkrito. Meni se je godilo enako, vedno bolj sem se zanimal zanjo. Nazadnje sva opustila slepe miši in nisva več unaknila pogleda drug z drugega. Glave najinih sosedov so postale svetlo barvaste lise na belem ozadju zida, njen obraz pa je bil blizu in na njem sem videl vsako gubico, vsak las, vsako iskrico, vsak detajl smeha.

»Prav ti si bil izbran,« je rekla.

»Izbran za kaj?« sem vprašal.

»Da sedeš na ta prostor.«

»Bilo je pač naključje.« sem rekel.

»Malokdo v tem prostoru je imel tako naključje.«

»Ali so taka naključja redka?« sem vprašal.

»Redka so, a prav od njih je vse odvisno. Poglej malo okrog! Kako malo jih je.«

Pogledal sem okrog; povsod sami moški. Daleč spodaj je sedelo neko dekle in ob njej fant; a bila sta tako blizu predavatelja, da sta morala pisati. Drugi par sem videl pet vrst nad seboj. Ta dva sta se poljubljala. Drugih nisem videl in sem ugotovil, da deklet ni niti pet, kot sem sprva mislil, ampak samo tri.

»Do zdaj sem bil tudi jaz v tej množici.« sem rekel. »bil sem že ves nor od tega.«

»Zdaj je vse v redu.« je rekla Barbara. Mislil sem, da bi se ji zahvalil, a saj vendar nisem dobil nobene milosti! Bil sem izbran, ona je imela zame edini prosti sedež v dvorani in sama je rekla, da ga je hranila prav zame. Vedel sem, da tisti, ki pridejo prvi, po navadi niso izbrani. Dokler je možnost, da pride še kdo, se usoda ne odloči za nikogar. Ko so prišli vsi in med njimi jaz zadnji, se je Barbara odločila zame.

Ko je minil prvi občutek sreče, ko sem se umiril in sprijaznil z veselim dejstvom, da sem dobil svoj prostor, sem posvetil nekaj pozornosti sosedom. Iz barvastih obrisov tujih ljudi so se izostrili njihovi obrazi. Nekateri od njih so gledali proti meni, drugi so topo strmeli v predavatelja, tretji pa brezbrizno spali. Čutil sem, da so tisti, ki so me opazovali, v podobnem položaju, kot sem bil jaz, preden sem dobil ta prostor. Eden, ki je sedel na drugi strani ob Barbari, me je gledal z veliko zlobo v očeh; tista zloba pa je bila gotovo porojena iz zavisti. Nekdo drug, sosed nekoga, ki je spal, pa se mi je prijazno nasmehnil in sklenil sem, da si ga ob prvi priložnosti pridobim za prijatelja. Nekaj jih je bilo, ki so me gledali neprizadeto, vendar so bili v resnici obupno otopeli. To so bili zgubljeni! Vsem bi želel prostor, kot sem ga dobil jaz, a prostor je bil le eden, njih pa mnogo, zato sem raje sam obdržal, kar sem imel.

Ozrl sem se še nazaj. Najbližji so mi pokimali in se nasmehnili. To so bili sami prijatelji. Vendar je v njihovih očeh tičalo zrnce obžalovanja. Morda so vedeli, da ženska ne prinese samo veselja, ampak tudi težave. Vseeno pa sem bil pripravljen vse sprejeti nase. Osamljenost je hujša kot vse, kar ti lahko nakoplje ženska. V trenutku, ko sem to pomislil, mi je nekdo, tri vrste za mano, odkimal z rahlim premikanjem glave. Spoznal sem znanca, ki je imel za seboj že nekaj žensk in je bil znan kot velik pijanec. Toda v tistem trenutku bi vsi nasveti in namigovanja naleteli na zaprta vrata. Zato sem le skomignil z rameni in ga

nisem več pogledal. Barbara je vendar od vsega najdragocenejša in zanjo živijo vsi, tudi tisti, ki je ne najdejo, in tisti, ki so jo zgubili in jo iščejo nazaj.

Skoraj bi zanemaril Barbaro. Rekel sem: »Oprosti, od veselja sem skoraj pozabil nate. Kam greva, ko bo tega konec?«

»Morala bom domov. Toda jutri se ob isti uri dobiva tu in takrat bom prosta in lahko bova odšla kamorkoli.« Prikimal sem in jo prijel za roko. Opazoval sem njene elegantne prste, zvite med mojimi kot speča veverica. Potem mi je pogled zdrsnil pod klopjo na roke tistih, ki so sedeli pred nama. Eni so jih imeli v žepih, drugi so se držali za sedež, se praskali ali držali fige, tretji so jih držali mirno na klopeh in četrti so se igrali s svinčniki ali grizli nohte. Kot da so čutili, da jih nekdo gleda, so se nekateri obrnili, prvi kot po naključju, brezizrazno, drugi nejevoljni, tretji z nasmehom.

Takrat je začelo iz zadnjih vrst vršati. Nekateri so že vstajali, drugi so se vedno bolj glasno smejali ali požvižgavali; njihovi glasovi so se širili navzdol in ko so dosegli mojo vrsto, sem se zavedel, da hočejo končati predavanje. Hrumenje je šlo hitro mimo in v prve vrste, ki so ga skušale ignorirati, a je vseeno prišlo do predavatelja. Zaprl je zvezek z beleškami in odšel s samozadovoljnimi koraki. Študentje od prvih do zadnjih vrst so vstali in začeli odhajati. Moral sem spustiti Barbarino roko, da je pospravila zvezek, v katerega ni napisala niti črke.

Še preden sem se zavedel, je odšla. Spomnil sem se, da sva govorila in se poslovila s poljubom. Pustila je sliko v moji predstavi, da bi laže čakal drugega dne.

Potem sem taval po mestu. Rekel sem si, da je končno prišel čas, ko si lahko odpohijem od divjega iskanja, toda namesto da bi me obšel blaženi mir gotovosti, so me mučile nemirne vizije in živci so me gnali zdaj sem, zdaj tja, na vse strani. Bil sem lačen, a nisem mogel jesti; prižgal sem cigareto in jo po dveh dimih odvrigel. Kupil sem novo škatlo cigaret, čeprav je bila stara skoraj polna: potem sem obe škatli dal prijatelju, da ne bi mogel več kaditi, a sem po petih minutah kupil novo. Rekel sem, da bi se moral opiti in sem pil malinovec. Potem sem rekel, da je bolje, če se ne vdajam alkoholu, in sem pil vinjak.

Naslednji dan sem bil prvi v predavalnici. Sédel sem približno v sredo dvorane. Slušatelji so prihajali zoprn počasi. Ko so se napolnile prve in zadnje vrste, so bile srednje še prazne. Vsi so nekaj pisali, čeprav predavatelja še ni bilo. Bilo je tiho kot sredi mirnega morja.

Končno so se začele polniti srednje vrste. Tovariši, ki so prihajali, so me resno in žalostno gledali. Imeli so črne kolobarje okoli oči. Bili

so razmršeni in neobriti. Eden od njih je imel namesto srajce gornji del pidžame, drugim se je poznalo, da so spali oblečeni.

Vznemirili so me njihovi pogledi. Tudi tega nisem razumel, da so začeli pisati, takoj ko so sedli. Nerodno mi je bilo, ker sem bil edini, ki ni pisal. Tudi drugim se je zdelo čudno, ker so me očitajoče gledali.

Moral sem nekoga vprašati. Obrnil sem se k tistemu, ki sem si ga hotel pridobiti za prijatelja. »Kaj vsi pišejo?« sem vprašal.

»Pisma,« je odgovoril.

»Komu?«

»Barbari.«

»Barbari?«

»Kaj še ne veš?« se je začudil.

»Ničesar ne vem.«

»Že dolgo je bolna in nocoj bo umrla. Zato je ni tu.«

»Umrla bo?«

»Da. Zato nam je bilo včeraj žal zate. Toda hoteli smo ti pustiti tiste trenutke.«

»Toda — ali ne more ozdraveti?«

»Ne. Napiši ji pismo. Naj bo lepše od drugih. Mora ga prebrati, preden umre.«

Dal mi je črno obrobljeno pismo. Odprl sem kuverto in razgrnil papir po klopi. Nekaj časa sem strmel vanj, potem sem začel pisati. Ko je prišel predavatelj, smo vsi molče vstali, in ko je rekel, »sedite«, smo vsi molče sedli in noben stol ni zaškripal. Vsi smo pisali črno obrobljena pisma, vendar predavatelj tega ni opazil, ker je bil zatopljen v svoje predavanje. Mogoče je bilo eno njegovih najboljših predavanj.

Proti koncu ure so tovariši pisma zaključili. Nekateri malo prej, drugi malo pozneje. Jaz sem nadaljeval in še zdaj pišem. Nikoli ne bom končal. Barbara pa je dobila vsa pisma, le mojega ne.